

36/15.01.02/2024

Päijät-Hämeen liitto
[Vastaanottajan nimi/yksikkö]
PL 50, 15111 LAHTI
toimisto@paijat-hame.fi

Lausuntopyyntö 26.10.2025

Lausunto Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2060 luonnoksesta

Päijät-Hämeen maakuntakaavaluonnos 2060 on kokonaisuutena selkeä, tavoitteellinen ja hyvin perusteltu suunnittelukokonaisuus. Kaavan ylätasoinen tavoite "Kestävä, kehittyvä Päijät-Häme" ja sen alle koottu teemakohtainen tavoiteasettelu muodostavat johdonmukaisen perustan maakunnan pitkän aikavälin kehittämiselle.

Maakuntakaava edistää kestävästä kasvusta väestössä ja työpaikoissa sekä maankäytössä, huomioiden ympäristöllisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyysnäkökulmat.

Keskusverkko ja taajamarakenne

Kaavaratkaisu perustuu vuosina 2022–2023 laadittuihin Päijät-Hämeen rakennemalliin ja Lahden kaupunkiseutusuunnitelmaan. Näissä asiakirjoissa hahmoteltu nelitasoinen keskusverkko toimii vahvana perustana kaavaluonnoksen kahteen tasoon jaotellulle keskusverkkoratkaisulle. Keskustatoimintojen alueiden ja alakeskusten määrittely on selkeä ja linjassa aiempien suunnitelmien kanssa.

Kyläverkko

Kyläverkon laajentaminen 24 kylästä 94 nimistöä esitettävään kylään on perusteltua ja pohjautuu laajaan analyysiin. Asukasmäärät, rakennuskanta, yritystoiminta sekä kuntien ja Päijät-Hämeen kylät ry:n kanssa käyty keskustelu muodostavat pohjan ratkaisuun. Laajennettu kyläverkko tunnistaa pienten paikalliskeskusten merkityksen osana palvelu- ja asuinrakennetta.

Maankäytön teemat ja yhtenäisyys

Maakuntakaavan seitsemän pääteemaa, keskusverkko, elinkeinot ja kauppa, väestö ja asuminen, luonto ja virkistys, ympäristö ja luonnonvarat, liikenne sekä energia, kattavat maakunnan kehittämisen kannalta keskeiset osa-alueet. Teemojen tavoitteet tukevat johdonmukaisesti kaavan strategista yleistavoitetta ja osoittavat hyvää kokonaisuuden hallintaa. Teemojen välinen yhdistäminen näkyy erityisesti viherrakenteen, liikenteen ja yhdyskuntarakenteen yhteensovittamisessa.

Luonnon monimuotoisuus ja viherrakenne

Kaavaselostuksen mukainen luonnon monimuotoisuuden ja viherrakenteen tarkastelu on kattavaa ja perustuu maakunnallisten ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien tunnistamiseen. Ekologisten käytävien ja ydinalueiden säilyttäminen on kaavassa nostettu keskeiseksi tavoitteeksi, ja kriittisten katkoskohtien ratkaiseminen on huomioitu suunnitteluperiaatteissa.

Koska osa ekologisista yhteyksistä jatkuu Etelä-Savon suuntaan, viherrakenteen tarkastelu ei ole vain maakunnan sisäinen kysymys. Etelä-Savon siniviherrakenneselvityksessä tunnistetut ydinalueet ja ekologist yhteydet muodostavat rajat ylittäviä kokonaisuuksia, joiden eheys on tärkeä turvata myös Päijät-Hämeen suunnitelmia laadittaessa.

Ekologisten yhteyksien turvaaminen edellyttää johdonmukaista toteutusta niin maakuntakaavan kuin kuntatason suunnittelussa.

Savon oikorata ja ylimaakunnallinen näkökulma

Päijät-Hämeen maakuntakaavan selostuksessa Savon oikorata esitetään uutena merkittävänä raideliikennehankkeena, joka sijoittuu Heinolasta koilliseen kokonaan uuteen maastokäytävään. Hanke on maakunnan pitkän aikavälin liikennejärjestelmän kannalta keskeinen ja parantaa alueellista saavutettavuutta sekä liittyy osaksi valtakunnallista rataverkkoa.

Oikorata on luonteeltaan ylimaakunnallinen hanke, joten vaikutusten tarkastelu ei voi rajoittua Päijät-Hämeen alueelle. Etelä-Savossa Lahti–Heinola–Mikkeli-oikoratavarauksen maankäyttölinen perusta pohjautuu edelleen seutukaavan mukaiseen merkintään. Alueidenkäyttölain 210 §:n siirtymäsäännösten perusteella seutukaavassa osoitettu ratavaraus on voimassa maakuntakaavana, ellei sitä ole kumottu tai korvattu uudella maakuntakaavalla. Päijät-Hämeen uusi linjaus ja Etelä-Savon puolella edelleen voimassa oleva seutukaavamerkintä muodostavat kokonaisuuden, joka tulee sovittaa yhteen maakuntarajat ylittävänä ratayhteytenä.

Molemmissa maakunnissa oikoradan jatkosuunnittelu edellyttää tiivistä yhteistyötä, ajantasaisia vaikutusarvioita sekä huolellista yhteensovittamista erityisesti ekologisten yhteyksien, luonnon monimuotoisuuden ja liikennejärjestelmän kokonaisuuden kannalta.

Voimajohtoverkko

Maakuntakaavan luonnoksessa on otettu huomioon myös voimajohtoinfrastruktuurin kehittämistarpeet. Erityisesti Harjulinjan 400 kV voimajohdon yhteystarve on osoitettu Heinolasta Joutsan suuntaan. Linjaus perustuu Fingridin esisuunnitelmiin ja korostaa, että maakuntakaavassa on varauduttava merkittäviin sähköverkkoinvestointeihin.

Kaupan mitoitus

Kaupan mitoituksen osalta maakuntakaavaan on osoitettu kahdeksan vähittäiskaupan suuryksikköä keskusta-alueiden ulkopuolelle. Vähittäiskaupan kohdemarkkintöjä on osoitettu kuusi ja tilaa vaativan erikoiskaupan alueita on kahdeksan.

Kaupan mitoitusta koskevassa ohjauksessa on huomioitu myös valmisteltavana olevan uuden alueidenkäyttölain vaikutukset. Maakuntakaavassa on ennakoitu, että tulevassa lainsäädännössä vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alarajoja ja keskustatoimintojen ulkopuolisten kaupan alueiden enimmäismitoitusta ei enää veloiteta numeerisesti. Tämä osoittaa, että kaavaluonnos reagoi ajantasaisesti lainsäädännön muutoksiin ja ottaa huomioon kaupan ohjauksen muuttuvan toimintaympäristön.

Mäntyharjun kanava

Mäntyharjun kanavavaraus on osoitettu merkinnällä sekä Etelä-Savon että Päijät-Hämeen maakuntakaavoissa. Vaikka kanavahanketta ei ole toteutettu, merkintä korostaa sen suunnittelumahdollisuutta vesiliikenneyhteytenä ja mahdollisia infrastruktuuritarpeita.

Lausunto

Päijät-Hämeen maakuntakaavaluonnos 2060 on kokonaisuutena selkeä ja hyvin perusteltu, ja se tarjoaa vahvan pohjan maakunnan kestäväälle kehittämiselle. Kaava huomioi yhdyskuntarakenteen, luonnon monimuotoisuuden, liikenteen ja energian infrastruktuurin sekä kaupan ohjauksen nykyisen lainsäädännön ja mahdolliset tulevat muutokset.

Erityistä huomiota tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää ylimaakunnallisten ratkaisujen yhteensovittamiseen, ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen, liikenne- ja vesireittihankkeiden huomioimiseen sekä voimajohtojen sijoittumiseen.

Etelä-Savossa käynnistetään kokonaismaakuntakaavan laadinta alkuvuodesta 2026, ja siinä tarkastellaan myös voimajohtokäytäviä ja muita maakuntarajat ylittäviä maankäytön kysymyksiä. Tämä varmistaa, että Päijät-Hämeen ja Etelä-Savon kaavaratkaisut voidaan sovittaa yhteen sekä maakuntarajat ylittävän suunnittelun että kestävä kehityksen näkökulmasta.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Heini Utunen
maakuntajohtaja

Päivi Rahikainen
aluesuunnitteluasiantuntija

Jakelu

Päijät-Hämeen liitto

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.